

Nr 579

Av herr Ottosson m. fl., om anslag till Västernorrlands läns företagareförening för viss försöksverksamhet.

(Lika lydande med motion nr 706 i Andra kammaren)

Snart sagt dagligen erhåller vi, främst genom massmedia men också mera påtagligt i vår omedelbara närhet, påminnelser om att svenskt näringsliv har att brottas med en mångfald svåra problem. Främst det höga kostnadsläget har bl. a. skapat svårigheter för företagen att hävda sig i en hårdnande konkurrens såväl på hemmamarknaden som på de traditionella exportmarknaderna.

Ingeniörsvetenskapsakademien (IVA) har nyligen presenterat en utredning benämnd »Företaget och innovationerna». Enligt denna utredning fordras, för att vår industri skall kunna hävda sig framdeles, »produkter med nya, revolutionerande egenskaper, där den höga kostnadens handikapp utjämnats genom 'unik' marknadsvärde».

Sluderar man den svenska industrins hittillsvarande utveckling finner man lätt att de av IVA framförda tankegångarna ingalunda är nya. Det var uppfinningar såsom skruvnyckeln, kullagret, »primus-köken», dynamiten, bessemerprocessen och tändsticksmaskinen — AGA-fyren inte att förglömma — som lade grunden till en livskraftig svensk exportindustri. Framgången tydde på teknologiska landvinningar och gav också de svenska varorna ett namn om sig att vara av hög kvalitet. Vårt lands försprång härvidlag har efter hand hämtats upp av övriga industrinationer. IVA:s utredning konstaterar samtidigt att en av vårt lands »fundamentala naturtillgångar», nämligen de skapande begåvningarna, under de senaste decennierna inte tillräckligt målmedvetet tillvaratagits.

Med IVA:s utredning såsom bakgrund är det tillfredsställande att kunna konstatera att regeringen den senaste tiden vid några tillfällen berört forsknings- och utvecklingsproblematiken i vårt land. Bl. a. har aviserats stora satsningar för att möjliggöra en intensifierad industriell forskning. Vad man i dessa sammanhang dock helt förbigått är betydelsen av de enskilda idégivarna. Det kan här vara på sin plats att peka på undersökningar som gjorts vid Maryland University i USA. Dessa undersökningar fastställer att en mycket stor del av betydelsefulla uppfinningar direkt kan tillskrivas innovatörer utanför den egentliga, organiserade forskningen. Man fastslår sålunda vikten av de produkter, som »kläcks» av enskilda individer (»bygdesnil-

len») liksom inom mindre företag. Det finns skäl förmoda att förhållandena är identiska i vårt land, inte minst med tanke på att många av våra stora industrier vuxit upp ur småföretag med den rätta idén eller produkten.

Genom statsmakternas tillskyndan skapades år 1964 »Institutet för nyttiggörande av forskningsresultat» (Infor) med uppgift att lämna finansiell stöd för att möjliggöra ett utnyttjande av forskningsresultat och uppfinningar inom industriföretagen. Infor har dock hitintills arbetat i mycket blygsam skala, delvis säkerligen i brist på konkreta uppdrag. Orsaken härtill synes tvivelsutan vara avsaknad av nära kontakt med landets olika delar, där de fruktbärande idéerna och utvecklingsbara uppslagen bör sökas.

Lämpliga organ för en verksamhet med huvudvikten lagd på att uppsöka och stimulera till produktidéer av olika slag vore företagareföreningarna. Dessa besitter som bekant en utomordentligt god kännedom om respektive läns näringsliv och har dessutom den kontinuerliga nära kontakt med företag, myndigheter och länsinvånarna i allmänhet, som är en grundförutsättning för en framgångsrik verksamhet av detta slag.

Inrättandet av en s. k. idébank inom en företagareförening skulle utan tvivel leda till att vår industri tillfördes oskattbart idéstoff. Många av de idéer och prototyper, som hittills funnits i alla delar av vårt land, har aldrig blivit kända — och sålunda inte nått produktionsstadiet — dels på grund av att man inte haft möjligheter till ekonomiskt stöd av uppsökande, informerande och stimulerande verksamhet, dels till följd av att man saknat ett rådgivande organ på regionalplanet.

Idébanken och verksamheten kring denna skulle sålunda lämpligen kunna administreras av företagareföreningen i respektive län. I praktiken skulle detta kunna tillgå så, att föreningen lagrar produkter och idéer från länets alla delar. När så bedöms nödvändigt och önskvärt kan föreningens konsulter hjälpa till med att utforma produkterna och efter marknadsundersökningar m. m. bistå, då produktionen påbörjas inom idégivarens eget företag. I andra fall skulle föreningen kunna förmedla en kontakt mellan idégivaren och en tillverkare, som har viljan och förutsättningarna att ta hand om produktionen. Det kanske också vore möjligt att ett företag, som beräknas få avsättningssvårigheter för sina reguljära produkter eller som för tillfället inte har full sysselsättning, kan komplettera sitt produktregister med en ny produkt från företagareföreningens »idélager».

Företagareföreningen skulle också få till uppgift att vid behov lämna lån eller bidrag för utvecklingen av olika idéer. Säkerligen kunde på detta sätt en rad nya »snilleblixindustrier» etableras efter hand. Många i dag utvecklingsbara men föga lönsamma småföretag skulle kunna få en ny livskraft, vilket inte minst i de s. k. stödområdena vore av stort värde. Företagareföreningen skulle även kunna utdela årliga stipendier såsom ytterligare stimulans på detta område.

Statsmakterna verkar på flera sätt för att skapa nya arbetstillfällen i vårt

land i syfte att få en tryggad sysselsättning för medborgarna. Sålunda kostar t. ex. lokaliseringpolitiken årligen avsevärt. En verksamhet med huvudsyfte att tillvarataga de idéer till produkter, som finns i landet, bedöms bli ett utomordentligt värdefullt komplement till tidigare beslutade åtgärder.

Då ännu inga erfarenheter från en regional verksamhet av ovan skisserad art finns i vårt land, föreslås att en försöksverksamhet påbörjas snarast möjligt. Försöksverksamheten skulle kunna pågå ett å två år och lämpligen förläggas till Västernorrlands län, där man enligt meddelanden i pressen redan uppmärksammat värdet av s. k. idéjakt och sålunda trängt in i den aktuella problematiken och där också på grund av näringslivets speciella förhållanden — t. ex. inom Ådalen — ett effektivt stöd av denna art vore önskvärt. Medel för en effektiv uppföljning av idéjakten saknas dock.

Under hänvisning till ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte bevilja ett reservationsanslag för budgetåret 1968/69 av 200 000 kronor att förvaltas av Västernorrlands läns företagareförening för bedrivande av försöksverksamhet med en s. k. idébank efter de i motionen angivna riktlinjerna. På grundval av de erfarenheter som redovisas av föreningen föreslås att försöksverksamheten i ett senare skede utsträcks jämväl till andra län för att slutligen ingå i företagareföreningarnas ordinarie arbetsuppgifter för ett stärkande av respektive läns — och därmed vårt lands — näringsliv.

Stockholm den 26 januari 1968

Holge Ottosson (h)

Gunvor Stenberg (h)

Bertil Strandberg (h)